

Hesla, osoby a místa sdělíme.

Prý z moskevského centra shozen na Liptovské hole plk. Ivan Bogojanov s úkolem organizovati vojenský odboj, navazuje styk s SVV. Není to německá nástraha? Vyšetřete a hlase vše o ruských partyzánech, které vyslalo ruské velení.

Gen. Ingr.²

SÚA Praha. E 22-12-11/362. Záznam dešifrovanej došlej depeše. Strojopis, originál.

75

1944, jún 7. Bratislava. — Telegram nemeckého vyslanca Ludina čís. 890 Zahraničnému úradu v Berlíne o ďalšom vývine rozporov Čatloš—Schlieper s návrhmi na riešenie.

Citissime!
Tajná ríšska vec!

1. júna ma požiadal štátny prezident o návštevu a oznámil mi toto:

1. Nedorozumenie Schlieper—Čatloš sa teraz vyvinulo, ako vyplýva z ďalekopis generála poľného maršala Keitla z 25. mája Čatlošovi, na nedorozumenie Čatloš—Keitel. Nepochybne dospel generál poľný maršal k mienke, že Čatloš nechce plniť slovo, resp. sluby dané v Salzburgu. No keďže Čatloš vidí v dôvere generála poľného maršala k sebe predpoklad svojej práce ako slovenského ministra národnej obrany, podal demisiu v presvedčení, že nedorozumením medzi ním a generálom poľným maršalom o sálzburských rozhovoroch bola táto dôvera narušená. On, Tiso, demisiu neprijal, keďže pokladá odchod generála Čatloša za politicky ťažko únosný v tejto chvíli, to znamená tak skoro po jeho návrate z fúhrovho hlavného stanu, a keď on, Tiso, o návšteve tak pozitívne referoval pred slovenskými vládnyimi inštanciami. Okrem toho musí znova zdôrazniť, že sa ťažko nájde za Čatloša vhodný náhradník.

2. Prezident sa vyjadril, že sa podľa jeho náhľadu Čatloš subjektívne skutočne cíti ukrivdený. Čatloš opäť zdôrazňuje, že v Salzburgu nebola reč o 12 (dvanástich) práporoch. Toto Čatlošovo poňatie potvrdzujú generál Malár a plukovník Bardoň, ktorí sa zúčastnili na rozhovoroch.

3. Slovenská vláda vzala teraz na vedomie nemeckú požiadavku, vyjadrenú ďalekopisom generála poľného maršala z 25. mája, že treba zostaviť 12 pracovných práporov, a zostavenie práporov, samozrejme, schválila. Čatloš bol poverený zostavením týchto práporov. Prezident pripojil k tomuto zisteniu veľmi jasné a presvedčivé slová o povinnostiach Slovenska, podmienených vojnou.

² Píka odoslal odpoveď Ingrovi 24. 6. 1944 depešou čís. 925—928/24. Znie takto: „K Vaší depeši číslo 781 ze dne 7. června 1944:

1. Styčné ke slovenským divízim vyslat můžeme a musíme.

Prosím o sdělení prostoru pro seskok, hesla a osoby, k nimž možno se obrátit.

Možno též pěšky přes Karpaty.

Bombardování bude provedeno podle žádosti. Zbraně budou shozeny na místech, které připraví naše spojky. Proto SVV se musí s nimi dohodnout.

2. Z moskevského centra nebyl vyslán plk. Bogojanov. Radím k opatrnosti, i když nemám dosud zprávy od velitelství frontu, které též vysílá hlubokou rozvědku. Bogojanova zatím zajistit a dočasně zneškodnit.

O zpravodajské a partyzánské akci Sovětů na Slovensku podám zprávu zítra. Gen. Píka". (SÚA Praha, E 22-12-15/63. Nešifrovaný záznam odoslanej depeše. Strojopisný priepis.)

4. Dr. Tiso ma poprosil, aby som sa zasadil za obnovu dôvery medzi generálom poľným maršalom a Čatlošom. Navrhol, aby bol pozvaný ako sprostredkovateľ admirál Bürkner, ktorý sa už viac ráz osvedčil ako spravodlivý a lojálny posudzovateľ situácie.

Odpovedal som, že rád prikráčim k sprostredkovaniu medzi generálom poľným maršalom a generálom Čatlošom, ale musím ešte dôkladne rozvážiť prostriedky a cesty k tomuto cieľu.

Tretieho predpoludním odovzdal Čatloš vojenskému atašé písomný elaborát, ktorý má zdôrazniť jeho stanovisko k daným nedorozumeniam, s poznámkou, že pred vyjasnením záležitosti, t. j. pred svojou rehabilitáciou v očiach generála poľného maršala, a tým podmieneným rozhodnutím o svojej demisii, nemôže už prijať nemeckého generála.

4. júna som mal s nemeckým generálom, ktorému som po jeho návrate zo služobnej cesty referoval o vývine, podrobný rozhovor.

Generál Schlieper začal útočiť proti Čatlošovi a v priebehu svojich vývodov došiel k záveru, že Čatloš po vojenskej stránke už nie je únosný ako minister obrany. Ak by bolo z politických dôvodov potrebné, aby Čatloš naďalej zastával svoju funkciu, dalo by sa očakávať to najhoršie a zodpovednosť by neskoršie padla na mňa.

Dôvody, ktoré uviedol generál Schlieper proti Čatlošovi, vyvolávajú nepochybne veľmi vážne pochybnosti, ale sú už dávno známe. Podstatná otázka je, či je správne z nich v terajšej chvíli robiť celkovú bilanciu. Lebo mojím konečným, veľmi uváženým náhľadom je, že základom súčasného sporu sú skutočne závažné omyly, ktorých príčiny sotva možno jednoznačne zistiť. Rozhovor s Tisom znova posilnil vo mne tento náhľad, s ktorým sa stotožňuje aj vojenský atašé.

Rozhovor s generálom Schlieperom ma postavil pred závažné rozhodnutie, či sa mám pripojiť k jeho názoru, že Čatloš už nie je dlhšie únosný. Pánovi Schlieperovi som naznačil, že rozhodnutie musím dôkladne uvážiť. Rozhodnutie, že Čatloša treba nechať padnúť, prvý raz by prelomilo základný princíp mojej doterajšej politiky, že treba zachovať osobnú stabilitu slovenskej vlády.

Zhodli sme sa, že by bolo najlepšie pozvať sem pána Bürknera, aby sme s ním prediskutovali situáciu. Nemecký generál mi práve oznamuje, že už pozval admirála Bürknera a že B. — po súhlase Zahraničného úradu — bude potom chcieť hovoriť aj so štátnym prezidentom. Prosím dodatočne o zásadné schválenie pána ríšskeho ministra zahraničných vecí, no aj v otázke, či môžeme na mieste rozhodnúť, či sa má uskutočniť táto návšteva, v akej forme a s akým cieľom. Admirál Bürkner sa sem dostaví 8. júna a bude privítaný nemeckým generálom už vo Viedni. Vlastná úvaha a niekoľko rozhovorov so smerodajnými osobnosťami, ktoré nie sú zúčastnené na sporoch, upevnili vo mne náhľad, že Čatlošov pád v tejto chvíli, keď v iných oblastiach môžeme zaznamenať potešiteľnú otvorenosť Slovákov a keď bola vyvolaná momentálnym sporom, politicky nie je vôbec potešiteľný. Nechcem rozhodovať o otázke vojenskej nutnosti. Ale nazdávam sa, že rad opatrení, o ktorých budem môcť podať zprávu neskoršie, môže zabrániť a aj zabráni katastrofe, aj keď Čatloš ostane. Prosím o skorý pokyn, predovšetkým vo veci návštevy admirála Bürknera u dr. Tisu.

Ludin

SŤA Praha. Auswärtiges Amt Berlin (Zahraničný úrad Berlín), 20/372498—372500. Fotokópia úradného záznamu telegramu. (Z nemčiny preložil JŠ.)